

Realizmus (svetová literatúra - koniec 19. – začiatok 20. storočia)

- **Spoločenské pomery:** koniec 19. – zač. 20. storočia, spriemyselňovanie, rozvoj prírodných a technických vied, to našlo ohlas vo filozofii POZITIVIZMU (A. Comte, zdôrazňoval objektívne poznanie skutočnosti), šíria sa myšlienky liberalizmu, nacionalizmu, vznikajú nové štáty (napr. Grécko), iné sa zjednocujú (napr. Taliansko, Nemecko), populačná explózia, veľká migrácia obyvateľov, najmä do USA.
 - o **REALIZMUS** – literárna perióda, umelecký smer založený na pravdivom/kritickom poznávaní skutočnosti, snaha pravdivo zobrazíť človeka a rôzne vzťahy k realite.
 - o **REALIZMUS** – metóda, ktorá sa uplatňovala od 2. pol. 19. storočia a v priebehu 20. storočia. Realizmus sa zameriava na skutočnosť, neobracia sa do minulosti, pohľad je často kritický, nevyhýbajú sa tabuizovaným témam (prostitúcia, nevera, problémové manželstvá, karierizmus...), využíva sa typizácia postáv – zobrazíť človeka typického pre spoločenskú vrstvu, ktorú reprezentujú, postavy sú zo všetkých spoločenských vrstiev (od podsvetia až po najvyššie vrstvy aristokracie a buržoázie), jazyk diela tomu zodpovedá (nárečia, hovorové výrazy, argot...), dominuje epika ako lit. druh, píše sa najmä romány (dôraz sa kladie na drobnokresbu, realistický detail).
 - o **KRITICKÝ REALIZMUS** – realizmus, kde poukazujú spisovatelia na negatívne javy spoločnosti (nekritizujú ich, poukazujú), umelecký smer, ktorý má výrazný rys kritickosti, najvýznamnejším predstaviteľom bol H. de Balzac (analyzovali sme román Otec Goriot).
- Národné literatúry:
 - o Anglická literatúra – sestry Bronteové (román Jana Eyrová, Búrlivé výšiny), Ch. Dickens – napr. román Oliver Twist.
 - o Francúzska literatúra – Stendhal, G. Flaubert, H. de Balzac (vytvoril okolo 90 románov zahrnutých do veľkolepého diela Ľudská komédia), E. Zola – zakladateľom **NATURALIZMU** – umelecká metóda zobrazovania skutočnosti, vychádza z filozofie pozitivizmu, uplatnil sa hlavne v literatúre, zameral sa na zobrazovanie temných stránok života, drsné stránky života (napr. román Germinal).
 - o Ruská literatúra - L. N. Tolstoj (napr. román epejeja Vojna a mier), F. M. Dostojevskij (zakladateľ moderného psychologického románu, napr. román Zločin a trest), A P. Čechov (prozaik a dramatik, napr.)...
- **Slovenská realistická literatúra**
 - o **1. etapa (opisný)** – zameriavali sa na realistický opis, národné témy v popredí, dominuje najmä epika – poviedky, novely, romány, v poézii sa objavuje nový prozodický systém- sylabotonický VS, dráma – najmenej rozvinutý literárny druh,
 - **1880 - 1900/1905** - S. H. Vajanský, P. O. Hviezdoslav, E. M. Šoltésová, T. Vansová, M. Kukučín...
 - o **2. etapa (kritický)** – zameriavali sa zobrazovanie negatívnych javov – chudoba, nevzdelanosť, zaostalosť, pasivita, zameranie na tých najchudobnejších, hlbší, nie vonkajší (opisný) pohľad, do úzadia idú národné témy, prevažuje epika – poviedky, novely a nastal prudký rozvoj drámy),
 - **1900/1905 – 1918** – B. S. Timrava, J. G. Tajovský, Ľ. Podjavorinská...
- Román - https://www.glarchiv.com/sources4.A/Velka_epicka_proza_-_Roman.pdf
- Novela - https://www.glarchiv.com/sources4.A/Bozena_Slancikova_Timrava_-_Tapakovci.pdf
- Poviedka - https://www.glarchiv.com/sources4.A/Kratka_epicka_proza.pdf

- **Dodatočné informácie ku lit. žánrom -**

https://www.glarchiv.com/sources4.A/Literarne_druhy_a_literarne_zanre.pdf